

УДК 793.3

*Герц Ірина Іванівна,  
заслужений працівник культури України,  
доцент кафедри сучасної хореографії  
Київського національного  
університету культури і мистецтв  
Ira-herts@ukr.net*

## ІННОВАЦІЙНІ ПРИЙОМИ В ОПАНУВАННІ ДИСЦИПЛІНОЮ «МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ»

**Мета роботи.** Розробка інноваційних прийомів у викладанні класичного танцю студентам кафедри сучасної хореографії. Визначення творчої діяльності викладача у процесі викладання дисципліни «Методика виконання класичного танцю». Визначити роль класичного танцю у формуванні професійно-творчих якостей майбутнього майстра сучасного хореографічного мистецтва. **Методологія дослідження** полягає у використанні аналітичного, функціонального та системного методів дослідження інноваційних прийомів у викладанні класичного танцю в рамках дисципліни «Методика виконання класичного танцю» для майбутніх фахівців із сучасної хореографії. **Наукова новизна** дослідження полягає у доведенні, що використання ідеомоторного тренування є ефективним при набутті складних координаційних навичок, при розучуванні нових рухів шляхом оброблення подумки, в роботі з виправлення помилок. Отже ідеомоторне тренування можна застосовувати на таких етапах навчального процесу, як розучування нових рухів, виправлення помилок, зняття напруги, відпрацювання визначених рухових рефлексів. **Висновки.** Процес формування творчої особистості є винятково визначальним в підготовці фахівців сучасної хореографії. Класичний танець – основа основ діяльності будь-якого балетмейстера, незалежно від того, в якому напрямі він працює. Класичний танець розглядається як спосіб розвитку творчого мислення сучасного танцівника, створюються умови для збагачення емоційно-образної сфери. Освоєння школи класичного танцю слугує засобом створення художніх образів сучасного хореографічного мистецтва.

*Ключові слова:* класичний танець, хореографічне мистецтво, сучасна хореографія, ідеомоторне тренування.

*Герц Ірина Іванівна, заслуженный работник культуры Украины, доцент кафедры современной хореографии Киевского национального университета культуры и искусств*

### Иновационные приемы в овладении дисциплиной «Методика исполнения классического танца»

**Цель работы.** Разработка инновационных приемов в преподавании классического танца студентам кафедры современной хореографии. Определение творческой деятельности преподавателя в процессе преподавания дисциплины «Методика исполнения классического танца». Определить роль классического танца в формировании профессионально-творческих качеств будущего мастера современного хореографического искусства. **Методология исследования** заключается в использовании аналитического, функционального и системного методов исследования инновационных приемов в преподавании классического танца в рамках дисциплины «Методика исполнения классического танца» для будущих специалистов современной хореографии. **Научная новизна** исследования состоит в доказательстве, что использование идеомоторной тренировки есть эффективным в приобретении сложных координационных навыков, при разучивании движений путем обработки мысленно, в работе по исправлению ошибок. Значит, идеомоторную тренировку можно использовать на таких этапах учебного процесса, как разучивание новых движений, исправление ошибок, снятие напряжения, отработка определенных двигатель-

них рефлексів. **Висновки.** Процес формування творчої особистості є виключно визначальним в підготовці фахівців в сучасній хореографії. Класический танець – основа основ діяльності будь-якого балетмейстера, незалежно від того, в якому напрямку він працює. Класический танець розглядається як спосіб розвитку творчого мислення сучасного танцювальника, створюються умови збагачення емоційно-образної сфери. Освоєння школи класического танцю служить способом створення художественних образів сучасного хореографічного мистецтва. Система класического танцю в усьому світі продовжує розвиватися, удосконалюватися і збагачуватися.

*Ключові слова:* класический танець, хореографічне мистецтво, сучасна хореографія, ідеомоторна тренівка.

*Herts Iryna, Honoured worker of Culture of Ukraine, associate professor of the Modern choreography chair, Kyiv National University of Culture and Arts*

### **Innovative techniques for mastering the discipline «methodology of performing of a classical dance»**

**Purpose of Article.** The goal of the work is to develop the innovative techniques in teaching a classical dance for the students of the Modern choreography. chair of the teacher's creative activity in the course of teaching the discipline «Methodology of performing a classical dance». In addition, another goal of the article is to determine the role of the classical dance in building of professional and creative qualities of the future master of the modern choreographic art.

**Methodology.** The research methodology includes using analytic, functional and systematic methods of studying innovative techniques in teaching a classical dance within the framework of the discipline «Methodology of performing a classical dance» for the future modern choreography specialists. **Scientific Novelty.** The scientific novelty of the research lies in proving that application of motor imagery practice is highly effective when acquiring complicated coordination skills, learning new movements through mental elaboration and during correction work of mistakes. Thus, motor imagery practice may be applied in such phases of the educative process as learning new movements, correction of mistakes, stress relieving and perfecting the determined motor reflexes.

**Conclusions.** The formation of the creative person is the only determining factor in training Modern Choreography. The classical dance is the keystone for the activity of any ballet master. It does not depend on the direction of the work. The classical dance is considered as a way of developing creative thinking of the modern dancer. The conditions are created for enrichment of emotional and imaginative sphere. Mastering the classical dance school serves as a means of creating artistic images of the modern art of choreography. The classical dance system still continues developing, improving and enriching itself all over the earth.

*Keywords:* classical dance, art of choreography, modern choreography, motor imagery practice.

Актуальність теми дослідження. Класический танець як явище елітарної-аристократичної культури являє собою цілісну систему власне хореографічних рухів, особливу художньо-виражальну мову пластики, що становить творчий матеріал танцювальної образності. Будучи мистецтвом справді інтернаціональним завдяки своїй художній мові, сучасний класический танець має величезне значення для розвитку багатства всіх напрямів сучасної танцювальної культури. Класический танець формує настільки досконалі моторні навички, що при оволодінні ними відкривається вільний вибір поведінкових рухів та їх поєднань. Рух постає в ньому в своєму вищому, ідеальному втіленні, він позбавлений випадкових елементів і побутових проявів.

Тривалий час фахівці в сфері хореографічного мистецтва сприймалися громадськістю як виконавці-танцівники, які здійснюють свою професійну дія-

льність лише в межах сценічного майданчика. Однак зміни в системі художньої освіти та практичної діяльності в сфері хореографічного мистецтва зумовлюють потребу в підготовці фахівців, орієнтованих на оволодіння професійними вміннями та навичками, необхідних для повноцінної професійної самореалізації. Це актуалізує потребу розробки інноваційних прийомів опанування дисциплін професійного циклу, однією з яких є «Методика виконання класичного танцю».

Мета статті – виявлення та докладний аналіз інноваційних прийомів опанування дисципліною «Методика виконання класичного танцю».

Аналіз досліджень і публікацій. Наукові праці, присвячені професійній підготовці хореографів, свідчать про складність і недостатню вивченість даної проблеми. Загальнотеоретичні основи навчання хореографів викладені в працях А. Я. Ваганової, К. Я. Голейзовського, Р. В. Захарова, В. І. Уральської, Л. Ю. Цветкової та ін. Проблеми професійної підготовки хореографів розглядаються в роботах Ю. В. Богачової, Ю. І. Громова, І. К. Ізмайлової, Л. Ф. Хоцяновської та ін. Здійснені дослідження свідчать про широкий науковий інтерес до підготовки молодих фахівців для соціокультурної сфери. Разом з тим, праць, в яких би розкривалися сучасні методи та прийоми опанування дисципліною «Методика виконання класичного танцю» вкрай недостатньо.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку хореографічної освіти в Україні постала необхідність пошуку нових ідей, технічних прийомів, форм і методів організації навчального процесу. Створення в 1999 році в Київському національному університеті культури і мистецтв кафедри сучасної хореографії сприяло можливості готувати висококваліфікованих фахівців з сучасної хореографії. Цей факт у сучасній хореографії відіграє важливу роль, тому що сьогодні вимагає професійно підготовлених фахівців саме в цій молодій, але дуже важливій сфері. Отже можна зазначити, що в підготовці майбутніх фахівців хореографічного мистецтва винятково визначальним є процес формування творчої особистості.

Діяльність викладача кафедри сучасної хореографії, тим і цікава, що він виступає творцем-першовідкривачем. До того ж він має можливість вибирати найбільш здібних абітурієнтів, учасників хореографічних колективів, які бажають здобути вищу хореографічну освіту. І нехай їхня професійна грамотність не завжди достатня, але їм властива інша дуже істотна якість – велике бажання вчитися, що налаштовує на визначену тональність, і вся праця викладача робить її змістовною, поглибленою, цілеспрямованою.

Разом з тим, виховання студента кафедри сучасної хореографії має свої характерні риси. Викладачі кафедри сучасної хореографії у своїй діяльності намагаються допомогти майбутнім хореографам навчитися вільно орієнтуватися в різноманітному пластичному матеріалі, з яким вони зустрінуться у повсякденній роботі. Так, дуже важливо озброїти студента методикою вивчення матеріалу сучасних танцювальних технік, дати йому можливість набути навички творчого підходу при створенні нових хореографічних композицій і номерів. Тільки засвоївши ці основні компоненти мистецтва, молодий балетмейстер зможе органічно розвивати і збагачувати ті сучасні танцювальні напрями, якими славляться країни Єв-

ропи й Америки. Тут можливий лише творчий підхід – це забезпечить випускнику успіх в його діяльності. Якщо ж «натаскувати» студента, пропонуючи йому готові форми і рецепти, то навряд чи він буде здатен вирішити відповідальні завдання, які постануть перед ним після закінчення університету.

Особливості навчання на кафедрі сучасної хореографії полягають в активному пошуку засобів найбільш органічного поєднання різних дисциплін в єдиному процесі формування особистості фахівця із сучасної хореографії. Оскільки саме ця проблема – формування особистості – є найбільш злободенною для хореографічної освіти, основне завдання викладача полягає у формуванні професійного мислення хореографа.

Важливо сформуувати індивідуальний стиль творчої діяльності студента, який не буде протиставлятися танцювальній техніці класичного танцю, а створить широкі можливості для подальшої роботи в різних пластичних формах [3, 138].

У вищих навчальних закладах мистецького профілю, серйозна увага звертається на засвоєння методики виконання класичного танцю: мистецтво класичного танцю – основа основ діяльності будь-якого балетмейстера, незалежно від того, в якому напрямі він працює. Причому мета навчання полягає в тому, щоб надати молодому спеціалісту знання в тому об'ємі, який дасть йому змогу грамотно викладати дисципліну «Методика виконання класичного танцю» в школах мистецтв, коледжах, щоб він зміг працювати викладачем класичного танцю в колективах сучасної хореографії. Уміти методично точно показати рух або комбінацію, пояснити, навчити правильно виконувати їх – будь-який фахівець-хореограф не лише повинен, а й зобов'язаний володіти цими основами професії досконально.

Класичний танець розглядається як спосіб розвитку творчого мислення сучасного танцівника, створюються умови для збагачення емоційно-образної сфери. Випробувана століттями система занять біля станка і на середині залу добре готує танцівників до виконання найскладніших завдань балетмейстера.

Екзерсис класичного танцю – це вправи, комбінації, кантиленність переходу від одного руху до іншого, точність позицій ніг і рук, виразність кожного положення тіла; вміння управляти кістково-м'язовим апаратом, набуття практичних вмінь координації, стійкості, музикальності. **Та найголовніше те, що віртуозність техніки, досягнута в результаті освоєння школи класичного танцю, служить засобом створення художніх образів сучасного хореографічного мистецтва.** Разом з тим, система класичного танцю в усьому світі продовжує й далі розвиватись, вдосконалюватись і збагачуватись [10, 12].

Класичний танець вважають основою хореографічного мистецтва, його головні рухи і вправи є передумовою для засвоєння всіх інших танцювальних технік. Класичний танець протягом століть видозмінювався, ускладнювався, набував нових рис і прийомів. Як система виразних рухів пройшов великий шлях формування та розвитку. Сьогодні найстарішими професійними школами класичного танцю є французька, італійська та російська. Французька школа вирізняється високою виконавською технікою, м'якою і граціозною манерою виконання. Італійській – притаманні чіткий стиль виконання, віртуозна техніка.

Українська школа базується на суворо академічному стилі, на правильному положенні тулубу і рук, осмисленому виконанні кожного руху [2, 254].

У словниках та енциклопедіях дається таке визначення: класичний танець (classic dance, англ. – це основна система виразних засобів хореографічного мистецтва, заснована на поетично-узагальненому трактуванні сценічного образу, на пластичному розкритті її емоцій, думок і переживань. Це своєрідна «система умовних рухів, створених на основі кращих традицій багатьох віків» [2, 253].

Вивчення класичного танцю передбачає опанування танцювальною технікою, що є основою для втілення хореографічного образу. Система класичного танцю, яка формувалась протягом багатьох віків і зрештою відібрала в свій арсенал виразних засобів найдоцільніше, найкорисніше з великої кількості рухів, допомагає підготувати виконавця до засвоєння будь-якого хореографічного напрямку. Ця система рухів, здатна зробити тіло координованим, рухливим і гнучким, перетворює його в інструмент, слухняний волі балетмейстера і самого виконавця.

Класичний екзерсис виробляє певні виконавські навички, удосконалює та закріплює їх, зміцнює силу м'язів, їх еластичність. Розділена на елементи, відбір і систематизація рухів лягли в основу школи класичного танцю [2, 255].

Заняття класичного танцю сприяють розвитку фізичних здібностей, закріплюють знання та практичні навички. Засвоєння системи навчання залежить від періодичності занять, інтенсивності навантаження, доцільності вимог. Навчання здійснюється на основі програми, враховуючи фізичну підготовку учнів. На заняттях класичного танцю відбувається базова підготовка, розвивається гнучкість, координація рухів, зміцнюється опорно-руховий апарат. Виконання різноманітних комбінацій допомагає виховувати рухову пам'ять, змушує підходити усвідомлено, музикально до виконання будь-якого руху.

Рух починається з процесу мислення: перш ніж здійснити який-небудь руховий акт, людина думає. Зміст, музика, стиль техніки, емоційність, раціональність повинні усвідомлюватися виконавцем і включатись у процес народження цілеспрямованого руху. Завдання викладача при цьому – навчити майбутнього танцівника використовувати в своїй творчості всі ці компоненти [7, 10].

Урок класичного танцю називають фундаментом балетного мистецтва. Саме з нього починають пізнавати основи сценічного танцю. Урок розвиває і підтримує технічну, фізичну і артистичну форму учнів. Вміння поєднувати ці три складові вирізняє справжній талант викладача: гармонійність і логіка поставлених професійних завдань, що дає можливість виробити навички досконалого володіння технікою танцю і розвитку індивідуальності.

Для викладача передусім важливо змусити студента повірити в те, що він талановитий, а його поганий рейтинг – результат його незацікавленості. Потім викладачу необхідно розділити радість від перших успіхів свого студента. Після, на перший погляд, незначних перемог у студента почне формуватися спокійна впевненість у собі і свідомо зацікавленість у роботі над собою для того, щоб стати професіоналом.

Робота викладача класичного танцю вимагає глибокого розуміння індивідуальної обдарованості кожного студента. Педагог повинен навчити свого учня бути хазяїном свого тіла, «думати», «переживати» через рух.

Вироблення навички концентрації уваги є необхідною умовою для засвоєння програми класичного танцю. Без цього ні танцівник, ні балетмейстер не можуть відбутись, оскільки той неймовірний рівень диференціації рухів, необхідний для хореографа, можливий лише при сильній концентрації уваги [9, 62]. Високий ступінь концентрації уваги дає можливість студенту розкрити свій талант, змушує його тіло говорити. Авторитет викладача не повинен пригноблювати особистість студента, його самостійність, розвиток суб'єктивних художніх поглядів. Іншими словами студент повинен шукати свою власну «просторову свободу» на основі визнання авторитету викладача. Іноді старанним, добре навченим студентам заважає емоційна скутість, невпевненість у собі, у своїх знаннях, сумніви у вибраних ними художніх засобах заважають їм розкрити свої можливості. Тільки правильне співвідношення дисципліни і самовираження, почуття власної гідності, самокритики і впевненості дозволяють знайти правильний шлях до професійної майстерності.

Будь-який викладач переконаний, що у мистецтві є своя логіка, а в класичному танці особливо. Доцільно пропонувати студентам вести заняття з класичного танцю, задавати одне одному комбінації, знімати на відео. Після перегляду заняття необхідно проаналізувати весь процес. Такі методи дають можливість майбутнім фахівцям самостійно продовжувати працювати і вирішувати поставлені завдання. Таким чином, процес формування виконавців і викладачів стає більш свідомим. Формується визначена манера мислення майбутнього хореографа. На занятті з класичного танцю студент через окремий рух вчиться бачити ціле, через технічний прийом – можливість художньої виразності, через методику – виконавчий стиль. Це і є логіка системи, а в її розумінні полягає справжній професіоналізм хореографа [9, 52]. Навчання хореографа вимагає індивідуального підходу, але, ставши загальновідомою, вона не входить іноді в реальність навчального процесу, оскільки навчання – це завжди діалог. Від студента, його наполегливості і цілеспрямованості у бажанні досягти професійної майстерності залежить успіх спільної праці. Відомо, що за середніх фізичних даних іноді ми бачимо досягнення більш значні, а, вразивши нас при першому знайомстві своїми можливостями, студент надалі не демонструє позитивних результатів.

На заняттях із класичного танцю увага звертається не лише на розвиток функцій рухового апарату студентів, а й на формування в них таких якостей, як музикальність, пластичність, відчуття простору, що дає можливість підготувати справжнього фахівця із сучасної хореографії [5, 6].

Закони мистецтва класичного танцю, пластичної гармонії і краси його форм, образне втілення балетних творів пізнаються і досягаються великою і систематичною працею. Саме така праця розвиває професійну техніку танцівника, збагачує і вдосконалює його художню майстерність. Щоб розкрити сутність музики і хореографічної композиції, тіло танцівника має бути слухняним, гнуч-

ким і чутливим, і саме завдяки класичному тренажу танцівник розвиває форму, техніку руху, еластичність і гнучкість, здатність танцювати [6, 21].

Навчання здійснюється на основі програми, враховуючи фізичну підготовку студентів. Оволодіти школою класичного танцю допомагають методи розвитку фізичних даних, виправлення недоліків фізичної статури [1, 8].

Студент, чия обдарованість гармонійно поєднує в собі необхідні психологічні і фізичні чинники, має, безумовно, більшу перевагу перед тими, хто цими якостями не володіє. Але практика хореографічної освіти, на жаль, свідчить, що такі унікальні індивідуальності зустрічаються дуже рідко і знаходити їх нелегко. Іноді доводиться навчати класичному танцю студентів із недостатніми фізичними даними. Ця об'єктивна реальність значною мірою і визначає скерованість викладацької діяльності. Можливі хвороби і недостатній фізичний розвиток студентів ще більше ускладнюють становище.

У даному випадку корисне ідеомоторне тренування. Ідеомоторика – мислення без виконання дій. Спеціальними дослідженнями встановлено, що коли людина подумки виконує які-небудь дії у відповідних центрах кори головного мозку виникають нервові збудження, викликаючи ледь помітні скорочення певних м'язових груп [9, 71].

Ідеомоторне тренування дає студенту можливість подумки підготувати себе до виконання окремих рухів та комбінаційних вправ. У результаті рух готується внутрішньо ще до його безпосереднього виконання. Тим самим зовнішній процес, тобто активний рух спочатку уточнюється і стабілізується у свідомості. Таким чином, навантаження танцівника знижується, він допускає менше помилок, оскільки може сконцентрувати свою увагу на відпрацюванні істотних деталей руху. Танцівник доти не тренується активно, поки не знайде, відповідно до своїх відчуттів, правильний підхід до виконання руху, скеровуючи себе до цього цілковито свідомо.

Досвід і спостереження за студентами переконують у тому, що використання ідеомоторного тренування ефективно при набутті складних координаційних навичок, при розучуванні нових рухів шляхом оброблення подумки, в роботі з виправлення помилок. Отже, ідеомоторне тренування можна застосовувати на таких етапах навчального процесу, як розучування нових рухів, виправлення помилок, зняття напруги, відпрацювання визначених рухових рефлексів.

Основою для створення ідеомоторних програм-тренувань є вміння викладача відрізнити першорядні і другорядні помилки студентів, тобто здатність виділити важливе; працювати, зважаючи на характер і емоційний стан кожного студента в даний момент. При створенні програм ідеомоторного тренування необхідно враховувати те, що вироблені за допомогою ідеомоторного тренування навички ніколи не можуть замінити знань школи класичного танцю. Глибокі знання функціональних закономірностей класичного танцю, а також основи анатомії і фізіології людини і біомеханіки, повинні стати основою для ідеомоторного тренування. Від цього залежить результат навчання [8, 180].

Використовуючи весь комплекс рухів класичного танцю, викладач може вільно варіювати їх, створюючи нескінченний ряд комбінаційних побудов. При

цьому, комбінації у класичному танці мають бути добре продуманими, логічними, чітко вибудованими. Творчий і професійний підхід до створення комбінацій на заняттях класичного танцю сприяє кращому їх засвоєнню танцівниками і, таким чином, зростанню їхньої виконавської майстерності. Особливий інтерес викликають композиції комбінацій, їх просторове рішення, малюнок. Бажано використовувати не тільки традиційні положення (на дзеркало), а вибудовувати завдання, використовуючи всі сторони аудиторії, всі її точки. Такі комбінації важливі з композиційної точки зору, вони вирішують методичні завдання, які полягають в тому, що у танцівника є можливість під час виконання виправляти недоліки та вчитися контролювати свої м'язові відчуття [10, 13].

Важливо викладачу осмислити місце помилки студента в функціональній цілісності руху, виправити не конкретну помилку, а недолік, тобто корінь, який виявився в цій помилці. Для такої роботи необхідні точні знання фізіологічних та психологічних особливостей кожного студента. Комбінації класичного танцю вимагають музикальності, відчуття ритму та характеру, виділяючи і підкреслюючи визначеними рухами її акценти.

При створенні уроків класичного танцю необхідно також знайти для рухів те емоційне забарвлення, яке сприятиме виразності танцю, зробить його яскравим, наділить особливими відмінними властивостями й рисами. Такі уроки бажано складати, виходячи з теперішнього моменту, враховуючи мету і завдання, час, зовнішні обставини. Важливо вміти визначати і знаходити оптимальний варіант індивідуального навантаження, який виражається в послідовності рухів, кількості повторів, темпі уроку, співвідношення корисності завдання і зручності для виконання поєднаних рухів в комбінаціях тощо [9, 64].

Пошук нових прийомів і методів у викладанні класичного танцю пов'язаний з наявністю студентів з різними фізичними даними, з точки зору академічного класичного танцю – обмеженими. Ця проблема вирішується в складанні спеціальних програм і тематичних планів. Значне місце займають допоміжні вправи для підготовки кістково-м'язового апарату до занять класичним танцем [4, 101].

Матеріал подається в такій послідовності: техніка виконання, музикальне оформлення, методичні рекомендації. Для студента може стати проблемою необхідність одночасного виконання руху з музичним супроводом, і усвідомлення методики виконання. Поступово добавляється виразність виконання. Кожне заняття є логічним продовженням попередньо вивченого матеріалу, навички і вміння набуваються для оволодіння наступним програмним матеріалом. Тільки тоді відбувається усвідомлення цілісності навчального процесу, з якого неможливо викинути ні одного ланцюга. На кожному етапі навчання завдання вирішують проблему усвідомлення місця того чи іншого руху в системі класичного танцю, доцільності його існування, значення методичних вимог до його виконання, засвоєння складення учбових і сценічних комбінацій. На основі набутих навичок рухи вивчають у розвитку, у відповідності їх розташування в екзерсисі [10, 22].

Викладач примушує самостійно аналізувати хореографічний матеріал, що сприяє розвитку розумових та фізичних здібностей, закріплює знання та практичні навички. Засвоєння системи навчання залежить від періодичності занять,



інтенсивності навантаження, доцільності вимог. Методика викладання різноманітних прийомів подання навчального матеріалу, формування інтересу до навчання і постійної активної взаємодії викладач – студент є основним завданням хореографічної освіти.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці ефективних інноваційних методів і прийомів опанування дисципліною «Методика виконання класичного танцю» з метою звільнення від стереотипного, конформного мислення й активізації дивергентного, продуктивного мислення. Доведено, що використання ідеомоторного тренування є ефективним при набутті складних координаційних навичок, розучуванні нових рухів шляхом оброблення подумки, в роботі з виправлення помилок.

Висновки. Сформовані протиріччя між традиційними підходами до професійної підготовки хореографів і соціальними, економічними і культурними змінами в сучасному суспільстві вимагають організації освітнього процесу, що забезпечує формування індивідуального почерку хореографів з опорою на принципи функціонального, інтегрованого та особистісно-орієнтованого підходів.

Сутність викладання дисципліни «Методика виконання класичного танцю» визначена змістом навчального плану і навчальної програми, смисловим навантаженням кожного заняття. Зміст процесу викладання полягає в тому, щоб навчити студента передавати отримані знання методично точно, доступно, відповідно до конкретного завдання. Основна мета процесу навчання – розвиток рухів з ускладненням, осмислення методики виконання і перехід на вищий рівень. Розуміння студентом методики виконання рухів повинно проявлятися раніше, ніж його практичне засвоєння.

### *Література*

1. Базарова Н. П. Классический танец / Н. П. Базарова. – Санкт-Петербург : Изд-во «Лань», «Издательство Планета музыки», 2009. – 192 с.
2. Балет : энцикл. / гл. ред. Ю. Н. Григорович. – Москва : Сов. энциклопедия, 1981. – 623 с.
3. Баскаков В. Ю. Свободное тело / В. Ю. Баскаков ; Ин-т общегуманитарных исследований. – Москва, 2014. – 160 с.
4. Газарова Е. Г. Психология телесности / Е. Г. Газарова. – Москва : Ин-т общегуманит. исследований, 2002. – 192 с.
5. Гиршон А. Современный танец как интеллектуальный вид искусства / А. Гиршон // Танцевальный Клондайк. – М., 2003. – С. 5–7.
6. Котельникова Е. Г. Биомеханика хореографических упражнений / Е. Г. Котельникова. – Ленинград, 1980. – 94 с.
7. Лях В. И. Совершенствование специфических координационных способностей / В. И. Лях // Физическая культура в школе, 2001. – № 2. – С. 7–14.
8. Никитин В. Н. Энциклопедия тела / В. Н. Никитин. – Москва : Алетейа, 2000. – 623 с.
9. Тарасов Н. Классический танец. Школа мужского исполнительства / Н. Тарасов. – 3-е изд. нкт-Петербург : Изд-во «Лань», 2005. – 496 с.
10. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю / Л. Ю. Цветкова. – Київ : Альтерпрес, 2013. – 324 с.

*References*

1. Bazarova, N. P. (2009). A classical dance. St. Petersburg: Publishing House «Planeta Muzyki Publishing House» [in Russian].
2. Grygorovych, Yu. N. (Eds.). (1981). Ballet. Encyclopaedia. Moscow: Sovetskaia entsiklopediia [in Russian].
3. Baskakov, V. Yu. (Eds.). (2014). The free body. Moscow [in Russian].
4. Gazarova, E. G. (2002). Psychology of corporeality. Moscow: Institut obshchegumanitarnykh issledovaniy [in Russian].
5. Gyrshon, A. (2003). «Modern dance as an intellectual art form». Dance Klondike. Moscow [in Russian].
6. Kotelnikova, Ye.G. (1980). Biomechanics of choreographic exercises. Leningrad [in Russian].
7. Liakh, V. I. (2001). Enhancement of specific coordination capacities. Fizicheskaiia kultura v shkole 2, 5-7 [in Russian].
8. Nykytyn, V. N. (2000). Body encyclopaedia. Moscow [in Russian].
9. Tarasov, N. (3rd ed.). (2005). A classical dance. The school of male performance. St. Petersburg: Publishing House «Lan» [in Russian].
10. Tsvetkova, L. Yu. (2013). Methodology of teaching a classical dance. Kyiv: Alterpres [in Ukrainian].

УДК 17.002.1

*Єсипенко Роман Миколайович,  
доктор історичних наук,  
професор кафедри культурології  
та культурно-мистецьких проєктів  
Національної академії керівних  
кадрів культури і мистецтв*

## **ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ 60-80-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ**

### **(Заходи з підвищення кваліфікації творчих працівників театрів)**

**Мета** статті полягає у тому, щоб у контексті проведеного автором у низці робіт дослідження участі українських театрів у суспільно-політичному житті, їхньої позиції при висвітленні найбільш важливих моментів історії і соціальних проблем сучасності проаналізувати репертуарну і кадрову політику керівних державних органів і показати, як вона відбивалася на творчій діяльності театральних колективів. **Методологія дослідження.** При аналізі матеріалу було використано такі методи: аналітичний – у вивченні історичних, мистецтвознавчих та культурологічних джерел для формування методологічних засад дослідження проблем українського театру 60-80-х рр. ХХ ст., історичний – при розгляді загального стану українського театрального мистецтва цього періоду, мистецтвознавчий – при аналізі творчих досягнень українського театру, пошуковий – при збиранні нових джерельних доказів для підтвердження тих чи інших думок, теоретичний – для підбиття підсумків дослідження. **Наукова новизна** матеріалів даної статті у джерелознавчому плані полягає у застосуванні широкого кола документів керівних державних органів, що регламентували діяльність театрів, які раніше дослідники не використовували. На основі цих матеріалів проаналізовано кадрові